

Aflopen van het New START-verdrag: binnenkort een nieuwe kernwapenwedloop?

Politieke nota van de Belgische Coalitie tegen Kernwapens -
Januari 2026

New START vervalt. Wat te doen?

Op 5 februari 2026 vervalt New START, het verdrag dat beperkingen oplegt aan de strategische kernwapenarsenalen van de Verenigde Staten en Rusland. Tenzij de twee grootmachten afspreken om zich te houden aan de limieten die in New Start zijn afgesproken, dreigt een nieuwe gevaarlijke en erg kostelijke nucleaire wapenwedloop. Gezien de toenemende geopolitieke spanningen is dat zorgwekkend.

Welke beperkingen?

New START beperkt het maximum aantal operationele kernkoppen tot elk 1.550, het aantal uitgerolde raketten en bommenwerpers die kernkoppen kunnen dragen tot elk 700 en het totaal aantal strategische draagsystemen tot elk 800. Onder de strategische draagsystemen vallen intercontinentale ballistische raketten (ICBM's), ballistische raketten gelanceerd vanaf onderzeeboten (SLBM's) en zware bommenwerpers.

Verificatiesysteem

Om de overeengekomen beperkingen te controleren werd onder New START een verificatiesysteem opgesteld. Inspecteurs konden ter plaatste de afspraken verifiëren, en tweemaal per jaar werden gedetailleerde inventarissen van de arsenalen en verplaatsingen van wapensystemen doorgegeven.

Verlenging van New START in 2021

Aan het einde van zijn eerste termijn liet president Trump de mogelijke verlenging van het New START-verdrag aanslepen, omdat hij China bij een nieuw en breder ontwapeningsverdrag wilde betrekken. China wees dit af vanwege de veel kleinere omvang van zijn nucleaire arsenaal. New START dreigde begin februari 2021 af te lopen. Nadat de onderhandelingen tussen Rusland en de VS ook vastliepen, werd het verdrag -kort na het aantreden van president Biden- te elfder ure met vijf jaar verlengd. Artikel 14 van het verdrag maakte een dergelijke verlenging eenmalig mogelijk. De afspraken van het New START-verdrag lopen nu tot 5 februari 2026.

Opschorting van controlemechanisme

Een jaar na de grootschalige Russische invasie van Oekraïne kondigde Moskou formeel de opschorting aan van de Russische deelname aan het New START-verdrag. President Poetin zei dat Rusland de VS en de NAVO niet zou toestaan om zijn nucleaire installaties te inspecteren zolang Washington zijn steun aan Oekraïne zou voortzetten. Bovendien eiste Rusland dat de kernwapenstaten Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk bij nieuwe wapenbeheersingsgesprekken betrokken zouden worden. Moskou verklaarde tegelijkertijd dat het zich wel zou blijven houden aan de wapenbeperkingen die in New START zijn afgesproken. Het VS-ministerie van Buitenlandse Zaken bevestigde dat Rusland zich grotendeels aan die beperkingen hield.

Handhaven van de limieten na verstrijken van New START?

President Poetin stelde op 22 september 2025 voor om de afspraken over de beperkingen in New START met een jaar te verlengen. President Trump leek dat idee aanvankelijk genegen. Poetins voorstel kreeg zelfs een plaats in het oorspronkelijke 28-punten vredesplan over Oekraïne. Maar begin dit jaar verklaarde Trump over New START: "Als het verloopt, verloopt het. We sluiten gewoon een betere overeenkomst." Vooralsnog zijn er geen publiek bekende initiatieven rond de beperking van strategische kernwapens.

Waarom is kernwapenbeheer- sing en -ontwape- ning belangrijk?

- De Verenigde Staten en Rusland beschikken samen over 87 procent van alle kernwapens ter wereld. Dat is genoeg om de hele wereld meerdere keren te vernietigen. Zonder New START vallen de laatste bilaterale beperkingen tussen deze twee grootste kernwapenmachten weg.
- In 2024 investeerde Rusland 8,1 miljard en de Verenigde Staten 56,8 miljard dollar in kernwapens. Volgens een studie van de Unie van Betrokken Wetenschappers kunnen beide grootmachten op korte termijn hun arsenalen uitbreiden en zo in een wapenwedloop verzeild geraken.

- Volgens China heeft een trilateraal verdrag slechts zin als de VS en Rusland hun arsenalen tot op het Chinese niveau terugbrengen (vandaag naar schatting 600 kernwapens in totaal). Als de VS en Rusland hun strategische arsenalen na New START integendeel terug uitbreiden kan dit ook China en andere kernmachten ertoe aanzetten om de arsenalen verder uit te breiden.
- Een nieuwe kernwapenwedloop kan catastrofaal uitdraaien voor mens en planeet; De geopolitieke situatie is uitermate fragiel. Het leiderschap van zowel de VS als van Rusland is weinig betrouwbaar als het over dreigen of inzetten van kernwapens gaat.

Aanbevelingen

Het is van cruciaal belang dat een nieuwe nucleaire wapenwedloop wordt vermeden. België heeft geen directe onderhandelingsmacht over New START. België is wel een van de Europese landen met kernwapens van de Verenigde Staten op het grondgebied en kan politieke invloed uitoefenen en EU/ NAVO-partnerschappen en platforms in VN-verband gebruiken om ontwapeningsinspanningen te stimuleren.

1. België moet zich ondubbelzinnig uitspreken voor een tijdelijke verlenging van de kernwapenbeperkingen in New START in afwachting van onderhandelingen over een nieuw verdrag
2. België kan voorstellen doen voor een overlegmechanisme tussen de VS en Rusland met het oog op het behoud van de New START afspraken, onderhandelingen voor een nieuw verdrag en het verbeteren van wederzijds vertrouwen.
3. België moet benadrukken dat voor een wederzijds vertrouwen een herstel van verificatiemechanismen noodzakelijk is bij zowel een tijdelijke verlenging als het afsluiten van een nieuw akkoord

4. België kan binnen VN-verband initiatieven nemen voor nieuwe multilaterale nucleaire ontwapening-safspraken met inbegrip van China, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk in uitvoering van artikel 6 van het Non-Proliferatieverdrag waar deze kernmachten lid van zijn.

Meer in het bijzonder is er nood aan een nieuw verdrag over kernwapens voor korte en middenlange afstand, in opvolging van het in 2019 opgedoekte INF Verdrag (Intermediate-Range Nuclear Forces). Er moet ook gekeken worden hoe de kernwapen-machten die geen lid zijn van het NPT (India, Pakistan, Israël en Noord-Korea) ertoe kunnen aangezet worden om hun kernwapenarsenalen niet verder uit te breiden en op termijn af te bouwen.

5. De kwestie van strategische kernwapenarsenalen moet gepaard gaan met afspraken over raketafweersystemen, in het bijzonder die welke strategische draagraketten kunnen onderscheppen. Rusland, noch China zullen ermee instemmen dat dergelijke systemen het strategisch evenwicht verstoren.
6. Belgische regerings- en parlementsleden moeten van nucleaire ontwapening opnieuw een prioriteit maken en het thema op de agenda houden door:

- A. Het NPT-verdrag te respecteren
- B. Niet langer deel uit te maken van de nucleaire taakverdeling in NAVO-verband en door een wettelijk kernwapenverbod in te voeren
- C. Toe te treden tot het nucleair verbodsverdrag (TPNW)

Coalition belge contre les armes nucléaires
Belgische coalitie tegen kernwapens

